పుష్పాలు - ప్రేమికులు - పశువులు

1

అప్పుడే వెలిసిన వానతో నేలంతా సుగంధ వేళ్ళ వాసన కొడుతున్నది. ఆకాశంలో మళ్ళీ రాజ పుటానా జాగీర్లకువలె చీలిపోయి మెట్లు కడుతున్న మబ్బులూ, నీటి బరువుతో తూలుతూ, మెల్లగా వీస్తున్న గాలీ, సోమరిపోతు చుట్టపొగలా నల్ల మేఘాలూ, నిండుగర్భిణి నడకతో మబ్బుల కౌగిలింతల్లో సిగ్గుపడుతూన్న సాయంత్రపు సూర్యుడూ, ఎదురుగా ఏడు రంగుల ఇంద్ర బాణమూ.

జమీందారు శివనాథంగారు మేడ రెండో అంతస్తు బాల్కనీలో, వట్టివేళ్ళ తడికెలు దాటి, పిట్టగోడదాకా వచ్చి కిందికి చూశారు. పక్కనే అక్కకొడుకు మధు నిల్చుని వున్నాడు—చక్కని అసలు మైసూరుసిల్కు పైజామాల మీద గళ్ళ కాష్మీరు పొడుగు కోటుతో.

శివనాథంగారు సింహద్వారంవేపు చూశారు. అక్కడ పందిరిపని ఆపి, అతిథిగృహం—"వాణి విలాస" ముందుచేరి కబుర్లు చెప్పుకుంటున్నారు కూలి వాళ్ళు. ఆయనకు చిన్న కోపమూ, వాన చినుకులు కదిలించిన మొగలి మొగ్గలమీది సువాసనా ఒక్కసారిగా వచ్చి తగిలినై. ఆయన ముక్కోపపు అల మళ్ళీ పుట్టినంతలోనే మాయమైపోతుంది.

"చూశావా, అమ్మాయి సాయంత్రం బండికి వస్తుంది. వీళ్ళింకా పందిరే వెయ్యలేదు. ఇంకా తోరణాలు కట్టేదెప్పుడు? లైట్లు అమర్చే దెప్పుడు? ఎందుకే తల్లీ, యింత రాద్ధాంతం అంటే సంధ్య వింటేగా? చెల్లి రాకరాక వస్తున్నది. ఈ మాత్రం అలంకరణ గూడా లేకపోతే ఎట్లా అని మారాం చేస్తుంది"

మేనమామగారి మాటకు మధు కొంచెం ఉలిక్కి పడ్డాడు.

"యివ్వాళ సాయంత్రమా వచ్చేది...? అయితే మన ప్లిమత్ కార్లో దివానుగారు వెళ్ళారేమో కలెక్టరుగారి కోసం...?"

"అయితే నేం? ఫోర్డులో వెళ్ళి సంధ్య అప్పుడే స్టేషన్‌లో మకాం వేసిందిగా!!"

జమిందారుగారి నవ్వు "వాణివిలాస" గోడల చాటున వున్న పనివాళ్ళకు చక్కగా వినిపించింది. వెంటనే వాళ్ళు పనికి వుపక్రమించారు.

"అయితే నేనూ వెళ్తాను-స్టేషన్ దాకా. పాపం, సంధ్య ఒక్కతే వున్న దేమో"—అని మధు-శివనాధంగారి ముఖంలోకి చూశాడు.

మేనమామగారి నిండు పెదిమలనుండి చిరునవ్వు జవాబుగా వచ్చింది.

"ఏమో నబ్బా - నాకు నమ్మకంలేదు. నువ్వు గాని సంధ్యగాని ఛాయను గుర్తుబట్టగలరా నేనులేందే? నేనూ బయలుదేరుతున్నాను పదండి-లావణ్యను తీసుకొని..."

పెద్దకూతురు లావణ్య రాదని ఆయనకు తెలుసు. అయినాగూడా అలా అన్నారు మాటల ధోరణిలో-ఆత్మతృప్తికోసం.

2

మెయిల్ రావటాని కింకా అరగంట ఆలస్యముంది. సంధ్యారాణికి వెయ్యి ఆలోచనలు—అరగంటంత పొడుగ్గా వుంది ప్లాట్ ఫారం. రైలులైను అవతలివేపున యిసికదిబ్బలమీది సరివితోటల్లో మిణుగురు పురుగుల సంకేతాలు. అరగంటలో మెయిలు వస్తుంది. మెయిలు...తను బుద్ధెరిగిన తర్వాత చూడని చెల్లెలుతో మెయిలు వస్తుంది...మెయిలు...చెల్లి. సంధ్యారాణికి నమ్మకం కుదరటం లేదు...తన చెల్లి...తన అస్పష్టపు భావాల్లో...తన అవ్యక్తపు బాల్యస్మృతుల్లో మాత్రమే నిలిచివున్న చెల్లెలు...యీ మెయిలులోనేనా వచ్చేది?...వస్తుందా?

ఛాయను తన వూహలో చిత్రించుకోటానికి ప్రయత్నించింది. పెద్ద నల్లటికళ్లూ...నవ్వే సన్నటిపళ్ళూ...యివి తప్పితే ఛాయ వూహకు అందలేదు.

తనకు ఒక చిన్న సంగతి మాత్రం జ్ఞాపకం వుంది. ఛాయ—పెత్తండ్రి గారింటికి పెంపుడు పోకముందు, తల్లి బ్రదికివున్నప్పుడు, తనకు ఏడెనిమి దేళ్ళప్పుడు....అంటే పదిపన్నెండేళ్ళ కిందటిమాట........రోజూ తనకూ, ఛాయకూ, అక్క లావణ్యకూ మధ్య జరిగే గులాబిపూల పోటీలు...! ఒకళ్ళకు తెలీకుండా ఒకళ్ళు తెల్లవారుజామునే నిద్రలేచి, అమ్మగూడా ఎరక్కుండా, దాసీలు వాళ్ళు మేలుకోకముందే, పొగ మంచులో తడుముకుంటూపోయి, గులాబీ గుబుర్ల దగ్గర కలుసుకోవటం....ఎప్పుడూ ఛాయదేశ్రీ....తనది చుక్క ....అక్కడ అందరూ నవ్వుకోవటం...ఛాయవి ఎంత అందమైనకళ్లు...? నవ్వేటప్పుడు ఆ పళ్ళు కూర్చిన సన్నముత్యాలై...ఈ పదిపన్నెండేళ్ళలో ఎంత మారిపోయిందో...!!?

లావణ్య నవ్వేదికాదు. తను ఓడిపోయానని ఏడుపు మొదలెట్టేది. లావణ్య అప్పటికీ యిప్పటికీ అంతే. ప్రతి స్వల్ప విషయానికీ అన్ని రాద్ధాంతాలు కన్పిస్తుంది. అబ్బ—మనుషులకు అంతంత కుళ్ళు. దానికి తగిన మొగుడే దొరికాడు. ఎప్పుడూ నాన్నగారిని వుబ్బించి, మోసంజేసి డబ్బు కాజేయటం. లావణ్యకు తృప్తి అనేది లేదు. అందరికీ సంతోషం, ఆహ్లాదం కూర్చే విషయాలుగూడా దాన్ని కదిలించలేవు. పిన్ని ఒకతె దొరికింది!.. యింకేంగావాలి?...అహర్నిశలూ గుసగుసలూ, పకపకలూ, సూటీలు, పోటీలు ...యీసులూ...వాళ్ళ ప్రపంచానికి సరిహద్దులు అవ్వే...ఆ సొమ్ములూ, చీరెలూ, దాసీల పొగడ్తలూ, దొంగ గౌరవాలూ.

ఛాయ వస్తుందని తెలిసినా వాళ్ళిద్దరికీ చీమ కుట్టినంతగూడా లేదు. పోనీ, పిన్నికి ప్రేమలేక పోవచ్చు. ఎంత పిన్ని అయినా సవతితల్లి అమ్మ కాదుగదా....! కాని....లావణ్య....!!! లావణ్య....తమతోపాటు ఒక్క తల్లి కడుపున పుట్టిన లావణ్య....దానికి బొత్తుగాలేదు. అది ముగ్గురిలోనూ పెద్దది. జీవితానుభవం గలది. తల్లిపోయింది....అమ్మ!....అమ్మ లేదు....పది పన్నెండేళ్ల తర్వాత మొదటి సారిగా వస్తున్న ఛాయను ఆదరించవలసిన బాధ్యత దానిదీ. అమ్మలేని చిన్న చెల్లి....కాని చిన్నప్పటి లావణ్య ఏమీ మారలేదు....ఆ యేడుపు, ఈర్ష్య, గర్వమూ....కాని అమ్మ....అమ్మే వుండగూడదూ....అమ్మ జ్ఞాపకం వస్తుంది. కళ్ళు చెమ్మగిల్లుతాయ్....అమ్మే వుంటే తన్ను యిట్లా ఒకరైనూ పోనిచ్చేదా? ఏ పదిమంది దాసీవాళ్ళనో యిచ్చి....నాన్నను తరిమి వుండేది కాదూ?

* * *

మధువచ్చి ఆ అనంత ప్రవాహానికి ఆనకట్టగా నిలుచున్నాడు. తన వాడైన మధు!!

చక్కలిగిలి...చిన్నప్పుడు ఛాయగూడా యిదేవరస, ఎప్పుడూ వాళ్ళిద్దరూ ఒకటి...లావణ్య కలిసేదేకాదు.

"యిదుగో నిన్ను యిటువంటి పనులే చేయవద్దని చెప్పేది...మాట్లాడ రేమండీ...మిమ్మల్నే...ఓ రాణిగారూ......!"

తనకు నవ్వు వస్తున్నది. అబద్ధపు కోపాన్ని నిజమని చూపేందుకు మధు చేసే వ్యర్థప్రయత్నాలు చూస్తుంటే.

"నేను "గారిని" కావని లక్షసార్లు చెప్పానండీ"

"నేను అండీని కాదని..."

"అండీ కాకపోవచ్చు గాని మొండిమాత్రం అవుతారు"

"మొండివాళ్ళు దొంగలకన్నా ఎప్పుడూ నయమేగా"

"దొంగలు యిలా ప్రత్యక్షంగా కినపడరు. అదీ గాకుండా దొంగతనం లేని దొంగలుంటారా?"

"మరి మాతో చెప్పకుండా, రాత్రిళ్ళు చలిగాల్లో కార్లు తీసికెళ్ళే వాళ్ళో..."

మళ్ళీ చక్కలి గింతలు...

"అరుగో నాన్నగారు గూడా వచ్చారు..."

3

సన్నగా, పొడుగ్గా అప్పుడే శరత్కాలపు మబ్బుల్లో స్నానంచేసి వస్తున్న దేవకన్యలాగా, తెల్లని బెనారెస్ సిల్కు చీరమీద బుట్టచేతుల ముఖ మల్ జాకెట్టుతో ఛాయ...మొగల్ రాకుమార్తెలను మరిపిస్తూ...మెయిల్ నించి దిగింది. తోడుగావచ్చిన దాసీ, పురోహితుడూ ముందుదిగి జవాన్లు అంది స్తున్న సామాన్లు సర్దుకొంటున్నారు. జమీందారు గారు, పన్నెండేళ్ళ కిందట తన అన్నగారింటికి దత్తతపోయిన చిన్నకూతురు లలాటాన్ని స్పృశించారు. శిరసుమీద కేశాలుసర్దుతూ ముద్దిడుకొన్నారు. ఛాయ వంగి నమ్రతతో నమస్కారం చేసింది.

"సంధ్యక్క..." నవ్వింది. ఎంత చక్కటి నవ్వు? చిన్నప్పటి ముత్యాల పళ్ళవరస...తన సన్నటి చేతుల్తో అక్క నడుం చుట్టవేసింది.

"లావణ్య అక్కేదీ...?" అన్నది చుట్టూచూసి.

"రాలేదు...దానికి ఒంట్లో బాగులేదు."

"ఔను...నాకు...తెలుసులే."

ఇద్దరికీ ఒక్కసారిగా నవ్వొచ్చింది. కొంచెం దూరంగా కోటుజేబుల్లో చేతులతో మధు అక్క చెల్లెళ్ళవంక చూస్తున్నాడు.

"మధు బావను కొత్తగా నువ్వెరగవుగా?" శివనాధంగారి సగం ప్రశ్న.

ఛాయ బరువు కనురెప్పలు ఒక్కసారి ఆశ్చర్యంగా పైకిలేచి కిందికి వాలాయ్. ఆ పెద్దకళ్ళ సిగ్గు ప్లాటుఫారం లైట్లమీద ప్రసరించటం మధు గమనించక పోలేదు. ఛాయ తలమీది పమిటె లాక్కొని కార్లో అక్కవక్కనే కూర్చొన్నది.

4

శుక్లపక్షం వచ్చింది. పోయింది. ఆదివారాలు, కాలపు అడుగులేని గర్భంలో కలిసి సోమవారాల సాయంత్రపు జ్ఞాపకాల్లో మాత్రం నిలిచివున్నై. ఎన్నో నిన్నలు. కాని పన్నెండేళ్ళ ఎడబాటును ఈదిన, అక్కాచెల్లెలూ తమ సంభాషణల అంతు చూడలేకపోతున్నారు. బాల్యక్రీడల స్మృతుల నెమరులో, తావులేని వర్తమానం, అదృశ్యమైవున్న భవిష్యత్తూ గూడా తన ప్రాధాన్యతను పోగొట్టుకొన్నై. పుస్తకాలూ....కళా....పిన్ని........లావణ్య........నాట్యం.... బాల్య స్నేహితులు .... కన్నీళ్ళు........నిరాశ........అమ్మ.... పెదనాన్న .... నాన్న........మధు....ఆ సంభాషణలచుట్టూ తిరుగుతున్నారు.

ఎన్నేళ్ళో లావణ్య కుళ్ళు మాటల్లో, పిన్ని కుట్రల్లో గడిపిన సంధ్యా రాణికి కలల్లోని చెల్లెలు కొత్త జగత్తును సృష్టించి తెచ్చింది. గులాబీల పరి మళాలు, మాటల శోభకు అతీతమైన మలయమారుతమూ యీ కొత్త లోకపు సింహద్వారాలై ఆహ్వానిస్తున్నై. ఈ కుళ్ళూ, యీ సామాన్యత, ఎన్నో లోపాలూ....అన్నీ వెనకటి కథలు. ఇప్పుడో....తన హృదయ కవాటాలన్నీ విప్పి యిప్పుడు చెల్లికి చూపగలదు. చావులేని తన కలలను మాటల్లోకి మార్చి చెబితే ...సానుభూతితో విని ఆనందించి, ఓదార్చగల చెల్లి. తెలివిగల చెల్లి. ఎవరి సహవాసానికి దూరమై ఇన్నేళ్ళూ వ్యర్థపుచ్చానని విచారించిందో....ఆ చెల్లెలు........

ఛాయ ఒంటరిగా పెరిగిన పిల్ల. కాని యిక్కడో తన అక్క.... తను, దీర్ఘ చలికాలపు రాత్రుల్లో రగ్గుల వెచ్చదనంకింద పడుకొని....కన్నీళ్లు కార్చుతూ....ఆలోచించి....ఆలోచించి....అలసి నిద్రించే రోజుల....అక్క.... ఏదో అవ్యక్తమై, అదృశ్యమై యిన్నాళ్ళూ తనలో దాగివున్న అక్కమీద అనురాగం....అక్కకు హత్తుకుపోయి....మళ్ళీ ఎన్నడూ ఎడబాటులేకుండా.... యిట్లా....ఎప్పుడూ....యీ చిన్ననాటి తోటల్లో ఆడుకొంటూ....ఆపొదరిళ్ళలో

దాగులుమూత లాడుతూ....చెరువుగట్లూ....జాజి మొక్కలూ....యీ నీడా.... అబ్బ....అక్కవుంటే చాలు....! పెదనాన్నగారి శిష్టాచార నాగరికతనుండి.... నవ్య సంస్కారం పుట్టిపడే....నాన్నగారింట్లోనే బావుంటుంది. అక్కయ్యా.... తనూ....ఒకటిగా....ఎప్పుడూ....

"నాన్నగారూ పెదనాన్నగారూ పన్నెండేళ్ళయిందట మాట్లాడుకొని...."

"నాన్నగారు సీమ వెళ్లొచ్చి ప్రాయశ్చిత్తం చేసుకోలేదట....అసలు తగాదా అక్కడే వచ్చింది."

"నాన్నగారూ సంస్కారప్రియులు"

"పెదనాన్నగారు అంత కటువుగా కనబడతారుగాని వారి హృదయం నవనీతం లాంటిది. దేశీయతంటే వారి కంత మమకారం! నన్ను యింగ్లీషు చదువుకోవద్దని శాసించారు — సంస్కృతంలో పంచకావ్యాలూ, వీణె, భరత నాట్యం....యివ్వే మన నాగరికతకు సంప్రదాయాలకు చిహ్నాలని....నాకు వీటినే....నిత్యమూ వుపాధ్యాయులచేత నేర్పించారు...."

"అయ్యో, నాన్నగారైతేనా? యిక చెప్పేదేముంది? అంతా దొరల తతంగం. పేర్లన్నా, సాహిత్యమన్నా ఎంత యిష్టమని. వారి గ్రంధాలయం నిండా యింగ్లీషు, బంగాళీ పుస్తకాలు తప్పితే—యింకోటి లేదుగా. అసలు మన పేర్లు చూడు....సంధ్య....ఛాయా....యా........"

"లావణ్యా....లావణ్య.... పేరు చెప్పవేం ..."

"............................"

"లావణ్య మనతో ఎప్పుడూ కలియదు....నేను వచ్చి రెణ్నెల్లు కావస్తోన్నయి కదా....యింతవరకు ఒక్కసారైనా సరిగ్గా పలకరించిందీ?"

"అబ్బ దాని కుళ్ళు ఎప్పుడూ....అంతేలే...."

"నీకు జ్ఞాపకం వుందీ చిన్నప్పుడూ........"

"అహ్హ....హ్హ........"

"అమ్మ చచ్చిపోయేముందు నాన్న గారిని పిలిచి అన్నదట....'లావణ్య తెలివిగలది. అది బ్రదకనేర్చరి. మీరు సంధ్యనూ ఛాయనూ వెయ్యి కళ్ళతో పెంచాలి—' నాన్నగారి నుండి అలాగే వాగ్దానం తీసుకొన్నదట. నాన్నగారికి పట్టుదలలు జాస్తి... చివరకు పెదనాన్నగారే నామాటలకు సడలి నన్ను వెళ్ళి చూచిరా అమ్మా అని పంపేరుగాని..."

"మధుకు అంతసిగ్గు. మొన్న అంటున్నాడు— ఛాయ అంత చక్కగా డాన్సు చేస్తుందని తనకు తెలీదట."

సిగ్గు ఆవరించగా, కాటుకలాంటి తన నల్లకళ్ళను కిందికి వాల్చింది.

"అబ్బ...మధు ఎన్ని సిగిరెట్లు తాగుతాడని? ఒకటయిపోగానే మరొకటి!"

ఛాయ మాట్లాడలేదు. సంధ్య చెబుతున్నది. తేలిపోతూన్న కళ్ల దూరాన ఏదో ఆశనో అమృతాన్నో చూస్తున్నట్లుగా...సన్నని ఎఱ్ఱ పెదిమల వంకర్లో చిరుచెమటలు...

"మధు తిరిగి కాలేజిలో చేరడట. నాన్నగారు అమెరికా పంపిస్తున్నారు—యింజనీరింగు కోర్సుకు."

రాబోయే రోజుల కలల్ని సంధ్యముందే వూహించుకొంటున్నది. మధు అమెరికాకు బయలు దేరకముందే తమ పెళ్ళి నిశ్చయిస్తారు నాన్నగారు... అంతదూరం బాబూ...మధును ప్రతిరోజూ ఒక్క వుత్తరమన్నా వ్రాయమని చెప్పాలి...వచ్చేఏడు మధు...తిరిగివచ్చి...తనను గూడా అమెరికా తీసుకెళ్ళేట్లుగా...నాన్నగారిచేత ... చెప్పించాలి......అబ్బా ... నాన్నగారితో ఎట్లా చెప్పటం...సిగ్గేస్తుంది...

పెళ్ళిమాట చెల్లికి చెబుదామని పెదిమలమీదికి వచ్చింది....

మధు మాట వచ్చేసరికి....తరవాత చెప్పొచ్చులే....చెల్లిని వదిలి తను అమెరికా వెళ్ళాలంటే....మధు అశ్రద్ధ మనిషిమ్మా........అజాగ్రత్తవల్ల........ ఆరోగ్యం పాడుజేసుకుంటాడు........

5

లావణ్య నవ్వు చాలా అరుదైనది. నవ్వితే, అది ఎవరిమీదనైనా విరుచుపడటానికో లేక కసితీర్చుకొనేమాట లనడానికో........ఈ సంగతి జమీందారు గారి వూళ్ళో, యింట్లో ఆబాలగోపాల మెరిగిన విషయం....

"ఒసే, గంగా! అ సన్నజాజిపూలన్నీ ఎవరికే?"—

లావణ్య పెదవులమీద విషపుచిరునవ్వును అనుభవం గల దాసీ గంగ వెంటనే గమనించింది.

"చిన్నమ్మగారు తెమ్మన్నారు—" ఇంకా అక్కడ వుండటం ప్రమాదమనిగంగకు తెలుసు.

తూర్పువేపు వరండాలో పరిషియన్ రగ్గు మీద—సంధ్య, ఛాయ సన్నజాజిమాలలు గుచ్చటం తలుపు చాటునుండి చూసింది లావణ్య. అక్కడ నుంచే సంధ్యకు వినబడేట్టుగా—"పిన్నిగారూ....ఓ పిన్నిగారూ....నిన్నటినించీ అనుకొంటున్నాను, ఆ సన్నజాజిపూలు గిల్లించుదామని" అన్నది.

పిన్ని కంఠం—"అయితే యిప్పుడేం మించి పోయిందీ?....గంగను పంపి గల్లించు"

సంధ్య గ్రహించింది. ఈ మనుషులది ఎంత వక్రబుద్ధి! ఈ సిల్కు చీరెల కింద, యీ నాజూకు జాకెట్ల కింద, యీ ఆడంబరపు అందాల కింద ఎంత నల్లని హృదయాలు!!

"నేను కోయించానండీ పిన్నిగారూ! ఛాయా, నేనూ చెండ్లు కడుతున్నాం" అని తను తిరిగి కేకేసింది.

లావణ్య మెలికల మనస్సు అంత చక్కటి సూటి జవాబును ఓర్చలేక పోయింది. వరండాలోకి, ముఖం చిటమట మాడ్చుకుంటూ వచ్చింది.

"అవున్లే, ఛాయా నువ్వూ పంచుకుంటే చాలుగా. ఆ పచ్చ చామంతులు గూడా అన్నీ అట్లాగే వున్నై. వాటినిమాత్రం ఎందుకు వదిలావో? ఛాయ పెట్టు కుంటుందేమో"—ఆ చూపులోని ప్రతి కిరణంలో, ఆ మాటల్లోని ప్రతి అక్షరంలో, పొల్లులో, ఆ పెదిమల వంకర్లలో ఈర్ష్య, అసహనం పుట్టిపడు తోంది. ప్రతిధ్వనిస్తోంది. నగ్న నాట్యం చేస్తోంది.

ఛాయ అక్కడ ఒక్కక్షణం కూర్చోనలేదు. గిరుక్కున తిరిగి మెట్లు దిగిపోయింది - సన్నజాజుల్ని రగ్గుమీదనే వదలి. ఛాయ కళ్ళలో ముత్యాల్లాగా కన్నీళ్ళు కదలటం సంధ్య గ్రహించకపోలేదు. తనేమి చేయగలదు? లావణ్య వేపు యేహ్యంగా ఒక్కసారి చూడటం తప్పితే??

* * *

దిగులుగా, తోటపక్క చెఱువులోని చలనంలేని నీళ్ళను చూస్తూ ఒంట రిగా కూర్చొనివున్న ఛాయ - అరగంటసేపటికి గాని తిరిగి కనిపించలేదు. రాకరాక వచ్చిన చెల్లి, మళ్ళీ తనలాగానే యీ కుళ్ళు వాతావరణంలో చిక్కు కొని యిలా మూగగా బాధపడటం!

"ఇదిగో చిట్టీ! నీకు యిదివరకే చెప్పలే? లావణ్య మాటల్ని మనం లెఖ్ఖచెయ్యకూడదు. దాని కుళ్ళుతో అదే బాధపడుతుంది. మనకేం నష్టం?" చూస్తూండగానే ఛాయ కళ్ళలో నీళ్ళు నిండినై.

"అక్కా...." అని సంధ్య మెడను గట్టిగా పెనవేసుకొన్నది - సంపెంగ కొమ్మను పాకి పెనవేసుకొన్న గోధుమ త్రాచులాగా.

"అయితే....సంధ్యక్కయ్యా! నీకు బాగా ఈత వచ్చునన్నావే"

"అవును....వాళ్ళందరికన్నా-"

"నాకు బొత్తుగా రాదు"

"ఓసి....అదెంత పని? నీకు రెండు రోజుల్లో ఈత నేర్పుతాను. ఈ చెరువులో నేనూ, లావణ్యా, మధూ అనేకసార్లు పందాలు కట్టి యీదాం. మధుకు లోతంటే మహాభయం. అసలు ఆమూల ఒక లోతు వున్నది. అటు వేపంటే రానేరాడు. ఇక లావణ్యా? నాలుగు గజాలకన్నా...."

ఏ సంభాషణలోనైనా సరే మధును తగిన స్థానంలో యిరికించకపోతే సంధ్యకు తృప్తి వుండదు.

లావణ్యమాట ఎత్తగానే ఛాయ - అప్పటిదాక నాగస్వరం వింటోన్న పాములాగా ముగ్ధురాలై వింటున్నది ఛటుక్కున - "అబ్బ - ఆకుళ్ళ ముచ్చు మాట నాముందు ఎత్తకు - అయితే, నాకు రెండురోజుల్లో వస్తుందంటావా?"

"ఓ!"

"అయితే నాకు రేపు నేర్పాలమ్మాయ్!"

"ఎల్లుండికి మధుకన్నా నువ్వే బాగా ఈదగలవ్"

"చూద్దాంగా"

* * *

6

మధు పుట్టినరోజు పండుగ.

ఉదయాన్నే శివనాధంగారి చురుకు అజమాయిషీ క్రింద తలంట్లూ, ఫలహారాలూ, బ్రాహ్మణ సత్కారాలూ ముగిసినాయి. మధ్యాహ్నం విందు.

మధు అమెరికా వెళ్ళేముందు, బహుమతిగా, అనుక్షణ స్మృతికై తను యివ్వదలచిన చేతిగడియారపు గొలుసూ, ముత్యాలు పొదిగిన బంగారపు గుండీలూ, "అతని ఆరవప్రాణం" గోల్డు ఫ్లేకు సిగిరెట్టు టిన్నులూ, అన్నీ పెట్టెలోంచి పెళ్ళగించింది సంధ్యారాణి.

మధు పుట్టినదినం పండక్కన్నా మంచి అదను దొరకదు-యీబహుమతులకు. అంతగా అయితే ఆమెరికా ప్రయాణ మప్పుడు యింకేమైనా వస్తువులు, మంచివి చూడవచ్చు.

తోటలో ఒక్కడే మధు కూర్చొని వుండగా, నక్కి నక్కి, వెనకగా వెళ్ళి వాటిని ముందు వుంచింది.

"అ...రే....ఛాయా....సంధ్యా...సంధ్యా! నువ్వా? నేను సిగరెట్లు మానేశానుగా—బొత్తుగా తాగనని వాగ్దానం గూడా చేశాను."

కొంచెం చిన్నపోయింది సంధ్య.

"ఎవరికి ?"

మధు కొంచెం బిత్తరపోయినట్లుగా కనిపించాడు.

"ఎవరికేమిటి ?........నాకే...నేనే వాగ్దానం చేసుకొన్నాను."

"భేష్...భేష్....ఇన్నాళ్ళనుంచీ నేను పోట్లాడగా యిప్పటికి వదిలిం దన్నమాట.... యీ సిగరెట్ల మత్తు."

"అరే...యీ గొలుసు గూడా... యింత ఖరీదైన గొలుసు యిప్ప డెందుకు కొన్నావ్ ? నిన్న నే కొత్తది కొనుక్కొన్నానే...అంటే... కొను క్కోలేదనుకో.... ఆ యిచ్చిన వాళ్ళు గూడా యిట్లాగే హఠాత్తుగా..."

"ఎవరన్నావు మధూ !" అని మధు ముంజేతి మీది చొక్కా మడతను పైకి తీసింది. చక్కని ఫెర్రించి గొలుసు.

"ఎవరిది మధూ యీ బహుమతి ? నీ యిష్టా యిష్టాలన్నీ తెలుసా ఏమిటి వాళ్ళకు ?"

"అబ్బె...ఎవరూ లేదు... నిన్ను వుడికించటానికి అలా అన్నాను గాని అసలుకొన్నది నేనే."

సంధ్య అతని కళ్ళల్లో కళ్ళుంచి చూసింది. మధు వెలా వెలాపోయి కళ్ళుకిందకు వాల్చుకొన్నాడు. కాని కొంచెం విసుగుదలతో—

"యీ గుండీలు ఎన్ని డజన్లున్నాయ్ నాపెట్టెలో, ఎందు కివన్నీ?" అన్నాడు.

ఎన్నాళ్ళనుండో, మధురంగా వూహింకుంటూ ఈ శుభదినానికై, కోరి దాచివుంచిన యీ అందమైన వస్తువులు! కిందటి వేసంగిలో తనూ, మధూ బెంగుళూరు వెళ్ళినప్పుడు మెచ్చుకొన్న బహుమతులు ! !

సంధ్య కళ్ళ నీళ్ళు గిర్రున తిరిగినై. తనవాడైనమధు ఏమిటి—యిలా మాట్లాడుతున్నాడు.

7

దిగులుగా సంధ్య అంతా గమనిస్తోన్నది గాని మధులో ఏదో పెద్ద మార్పో, చిన్న మార్పో వచ్చింది. మన్ను దిన్నపాములె మాట్లాడక కూర్చుం టాడు, వెనక ప్రతిసాయంత్రమూ క్లబ్బుకు వెళ్ళేవాడు—నలుగురు మెంబర్ల టెన్నిస్‌క్లబ్బుకు. ఇప్పుడు అదీ లేదు. తోచనప్పుడు కాల్చిన సిగరెట్లు, లేక తనతో కబుర్లు. అన్నీ ముందు ఆలోచనలు. కాని యిప్పుడో ? ఏమాట వచ్చినా "అబ్బ ముందు ఆలోచనలు చేయకు సంధ్యా—" అని మందలింపుగా, బరువైన విసుగుతో త్రోసివేస్తాడు. ఇంత హఠాత్తుగా సిగరెట్లు మానివేశాడు.

కావాలని ప్రయత్నంతో తనను తప్పుకొని తిరుగుతున్నట్లుగా తోస్తున్నది.

సంధ్యకు అర్థం కాలేదు. ఎవరితో చెప్పుకొంటుంది? తన హృదయం పైన యీ కొత్తబరువు, యీ కుంగదీసే మధు దిగులు—ఎవరర్థం చేసుకో గలరు? ఛాయ ఒక్కతే తన కా యింట్లో ఆప్తురాలు. ఛాయకన్నా చెబితే హృదయం తేలికపడుతుందేమో. పాపం, దానికేం తెలుసు, వట్టి అమాయకు రాలు. అసలు తనింతవరకూ మధును పెళ్ళిచేసుకోబోతున్న సంగతి ఛాయకు చెప్పలేదుగా. యివ్వాళ చెప్పాలి. సాయంత్రం "వాణీ విలాస"లో వుత్తరాది నుండి వచ్చిన మణిపురి నటకుల నాట్యప్రదర్శనం. అక్కడకైనా మధును తీసుకుపోవాలి.

మొదట ఛాయను వెతుకుతూ పోయింది. ఇందాక పూలుగుచ్చుతోంది. ఏదీ యిప్పుడు? దానికి పూలంటే ఎంత యిష్టమని!!

"గంగా! చెల్లిని చూశావా?"

"లేదమ్మగారూ! యిందాకట 'గ్రామఫోను' పట్టించుకొని తోట యింట్లోకి వెళ్ళారు."

తోటయింటికి దక్షిణంగా వెళ్ళాలి. దానికి రెండువేపులా పెద్ద వరండాలు. వేసంగుల్లో చల్లదనానికై శివనాథంగారి తండ్రి హయాంలో కట్టించిన బంగళా అది.

సంధ్య వెతుకుతూ వెళ్ళింది. ముందు వరండాలో గాని, ప్రక్కన గదుల్లో గాని, మధ్యహాలులో గాని ఎక్కడా కనిపించలేదు ఛాయ. బయటి వెనుకవక్క వరండా చూడకుండానే, తిరిగి పోతూండగా ఛాయే, గులాబి పొదల పక్కనే పాలరాతి అరుగు మొగన ఎదురొచ్చింది.

"చెల్లీ...నీకోసం వెతుకుతున్నాను."

"....................."

"నాట్య ప్రదర్శనానికి రావా యేమిటి?"

ఛాయ మెల్లగా "వస్తానక్కా!" అంది.

"గ్రామఫోను పట్టించు కెళ్ళావటగా..ఆదేదీ?"

ఛాయ తన చూపుడువేలును బయటి వరండావేపు నిర్దేశించింది.

"మనం భోంచేసి తయారు గావాలి. వాణివిలాసవేపు అందరూ అప్పుడే బయలుదేరుతున్నారు. నువ్వు పద, నేను గంగచేత ఫోను పట్టించు కొస్తాను." సంధ్య బయటి వరండావేపు దారితీసింది.

అరే...మధు.

పడకకుర్చీలో కాళ్ళు చాచుకొని, కళ్ళుమూసుకొని పడుకొనివున్నాడు మధు. పక్కనే నల్లటేకు బర్మా టేబిల్‌మీద గ్రామఫోను. దానికి ఆనించి యిన్ని హిందీ రికార్డులు. హిందీ రికార్డు లంటే మధు చెవి కోసుకుంటాడు. సైగల్ పాటలన్నీ ఏరి ఒక మూల పేర్చేవాడు.

అవేమిటి? కాయితాలు. మధువేమో. అంత చిందరవందరగా యిం కెవరు పారేస్తారు? అన్ని చిత్తుకాయితాలు. అది....ఏదో వుత్తరంలావుంది. సంధ్య పరికించి చూసింది. వుత్తరం కాదు. నిరంజన్‌మల్‌కంపెనీ, బంగారం వజ్రపు పనివాళ్ళ బిల్లు. ఒక చైనాఫాషన్ బంగారపు చేతిగడియారపు గొలుసు (రాళ్ళతో సహా) రెండువేల అయిదువందల రూపాయలు." ఆ కింద తెలుగులో ఎవరిదో చిన్న దస్తూరి. "నువ్వు సిగరెట్టు తాగటం బొత్తుగా మానెయ్యాలి." సంతకం లేదు. నిన్న మధు అన్న గడియారపు గొలుసు ఇదేనేమో. ఏ స్నేహితులు యిచ్చివుంటారబ్బా?

"అరే....సంధ్య....భలే.... ...ఎంతసేపయిందేమిటి నువ్వొచ్చి?"

సంధ్య వెనక్కు తిరిగింది. మధు కళ్ళునులుముకుంటూ కుర్చీనుండి లేచాడు.

"ఇవ్వాళ వంట్లో ఏమీ బాగులేదు సంధ్యా! ఇక్కడకొచ్చి చూశాను. ఈ కుర్చీ ఖాళీగా వుంది. అంతే ఎప్పుడు పడుకొన్నానో...ఏమిటో...."

సంధ్య కుర్చీ రెక్కమీద కూర్చొని అతని గుండీలు సర్దింది. కాలరు సరిజేసింది.

"నిన్న....నాన్నగారు....దివానుగారితో చెప్పగా విన్నాను. మన.... పెళ్ళి శ్రావణమాసంలోనే స్థిరపరుస్తారట మధూ!" సంధ్యను కన్యలకు సహజమైన సిగ్గుతెర ఆవరించింది. మధు భుజంమీద తల ఆనించి, తన జడను ముందుకు పడునట్లుగా జారవేసింది.

"అబ్బ!...అంత తొందరేమొచ్చింది? నేను అమెరికా వెళ్ళివచ్చిం దాకా వుంటే మునిగిపోయే దేమున్నది?" అతని ముఖంలో చికాకు విస్పష్టంగా ప్రతిబింబిస్తున్నది.

సంధ్య చలించింది. తనవాడైన మధు అన్న మాటలేనా యివి? ఈ శ్రావణం కోసం... ఎన్ని యుగాల వేదన, ఎన్నెన్ని తపస్సులు, ఎన్ని తమస్సుల నిష్క్రమణకు నిరీక్షణ!! తనకు తానై మధు యిదివరకెన్ని సార్లన్నాడు? "మన పెళ్ళి నేను అమెరికాకు వెళ్ళకముందే జరగాలని."

ఆ మధు....ఏడీ? ఈ చికాకు....యీ తప్పుకుతిరిగే మధు. సంధ్య

తన చెవులను నమ్మలేదు. కాని యిది సత్యం. అమెరికా వెళ్ళి అక్కడ ఒక సంవత్సరం గడిపిన తర్వాత, తనను గూడా మధు తీసుకెళ్తానని చెప్పిన మాటలు...యిప్పుడూ? అవ్యక్తమై, మాటల కందని వేదనతో కఠిన సత్యం ముందు నిలిచింది. ఎన్నో ఆశల నిరాశాగా, ఎన్నో మధుర స్వప్నాల తర్వాత పీడకలగా, ఎన్నో పున్నమలు గడిచిన అమావాస్య కాలరేయిగా, నిశ్శబ్దపు, భయంకర యాతనై యీ కఠిన సత్యం తనముందు, పరిష్కరింపబడలేక, పరిష్కరింపబడక నిలిచి వుంది. నిలిచివుంది నగ్నంగా, నిలిచివుంది విషపు నవ్వుతో. "మధు తనవాడేనా?"

8

చెఱువు అనటంకంటె దాన్ని సరస్సు అనటం సమంజసం. అది తర తరాలనుండీ జమీందారుగారి కుటుంబానికై ప్రత్యేకించబడివుంది. మొన్న మొన్నటి దాకా, దానికి మరామ్మత్తులు లేవు; కాని పిల్లలు ఎక్కువచ్చిన తర్వాత వాళ్ళ వత్తిడి వల్ల శివనాథంగారు, సరస్సు విషయమై కొంత శ్రద్ధ తీసుకొనక తప్పిందికాదు. దానితో గట్టు మీది దట్టమైన చింతచెట్లు కొన్ని, నాగు జెముడుపొదలు కొన్ని శుభ్రంగా తుడుచుకొని పోయాయి. మెట్లు వున్న మూడు వైపులా తప్పిస్తే, నాలుగో వైపున తెల్ల తామరలూ, ఎఱ్ఱ తామరలూ, వత్తుగా పరచుకొని ఆకులతో ఆ మూలనంతటినీ కప్పి వేసినై. తామరపూలను పండగరోజుల్లో మాత్రమే కోయటం అలవాటుగా, కుటుంబాచారంగా వస్తూ వుంది. కిందటి సంవత్సరమే మధు రంగు చేపలు రకరకాలవి తెచ్చివేశాడు. దూరంగా మూడువేపులా వున్న కంచె, బయటివాళ్ళకు - లోపల చెరువొక టున్నదన్న స్ఫురణకు గూడా తెలియజేయనీదు. అందుకని సంధ్య దాన్ని "దేవ సరస్సు" అంటుంది.

9

దేవ సరస్సులో నీళ్ళు తొణికిసలాడటం లేదు. మధ్యాహ్నపు బలవంతపు నిశ్శబ్దంలో, పడమటకు తిరిగిన ప్రొద్దు ఒక్కటే లోతు నీళ్ళతో పరిచయం చేసుకొంటున్నది.

సంధ్య అనుకొంటున్నది -

"మధు తనవాడేనా?"

చెఱువులో నీళ్ళు పైమట్టంకింద చల్లగా, మృత్యువుకంటె చల్లగా, మధు కల్పించిన నిరాశగా, శరీరానికి తగులుతున్నై.

ఛాయ -

"ఎందు కక్కా...అట్లా వున్నావ్?"

"........ ..."

"మాట్లాడవూ?"

"............"

"ఏమి టాలోచిస్తున్నా వక్కా!"

తను మాట్లాడగల స్థితిలో, మనః స్తిమితంతో వున్నదా? ఛాయ గూడా అక్కడ లేకపోతే, జీవితం యింకెంత నిస్పృహగా వుండేదో?......నిజానికి మధు - తన హృదయంలో అంత గాయం చేస్తున్నానని గ్రహించక అలా అని వుంటాడు......ఇంకో అర గంటలో రాడా? మళ్ళీ వస్తాడు...నవ్వుతూ క్షమా పణలు వేడుతూ, అన్నీ...దిగుళ్లూ...పిచ్చి ఆలోచనలూ మళ్ళీ మరిచిపోయి, తనూ తన వాడైన మధూ...!!

ఒక్కసారి వుప్పెనలాగా సంతోషం వచ్చింది సంధ్యకు.

"చూశావా? నీ వప్పుడే మునిగి యీదటం గూడా నేర్చుకొన్నావ్!" అన్నది చెల్లెలు ఛాయతో.

ఛాయ, తన విద్య మరొకసారి జయప్రదంగా ప్రదర్శించటానికి, నీళ్ళలో మునిగితేలి, ముఖంమీది చుక్కల్ని తుడుచుకొన్నది - "నా కింకా ఆ మూల లోతునీళ్ళలోకి వెళ్ళటమంటే భయంగా వుందక్కా!"

ఛాయ సన్నటి నవ్వు గట్టుమీది చెట్ల కొమ్మల్లో యింకా సన్నగా ప్రతి ధ్వనించింది. సంధ్య తిరిగి చూసేసరికి, అప్పుడే పది గజాలు యీదుకుంటూ పోయింది. సంధ్య తనకూ మధుకూ జరిగిన ఈత పోటీలను స్మృతికి తెచ్చు కొంటున్నది. లోతునీళ్ళంటే భయపడే మధును, ఎన్నిసార్లు తను ఆ వేపుకు తీసు కెళ్ళింది? ఎన్నిసార్లు...నీళ్ళకింద ఒకళ్ళ దేహాలు ఒకళ్ళకు తాకుతూ...

"అక్కా!...అక్కా...యిటు చూడవూ?" ఛాయ సన్నటి నడుం! కాశీమజిలీ కథల్లో బంగారపు చేపలాంటి రాచకన్నెవలె యీదుకుంటూ, మును గుతూ తేలుతూ!

"అదుగో...మళ్ళీ ఏమిటో ఆలోచిస్తున్నావ్?"

ఈమాటు సంధ్య వూఁకొట్టింది.

"తామరపూలు...సంధ్యక్కా!"

"కాదు...అవి నీటి పారిజాతాలు."

"పారిజాతాలా ? ! ! ! యింత చక్కగా..." ఛాయ ఆశ్చర్యంగా చూడటం, ఆ చక్కని పలువరస-మళ్ళీ మధు దిగులును మరిచిపోయింది సంధ్య.

"సంధ్యక్కా!... పారిజాతాలంటే... జ్ఞాపకమొచ్చింది. పెదనాన్న గారికి పారిజాతాపహరణంలోని పద్యాలన్నీ వచ్చు..."

"మరి నీకూ..."

"ఔను నాకు గూడా నక్కా. నాకెన్ని పద్యాలు నేర్పారని. ముఖ్యంగా సత్యభామ... అలక..."

సంధ్యకు చెల్లెలి మాటలమీద నవ్వు వచ్చింది.

"అసలు...సత్య...భామ..."

ఇక సంధ్య నవ్వాపుకోలేక పోయింది. పుక్కిటనీళ్ళు యిద్దరూ విరజిమ్ముతున్నారు. సంధ్య అన్నది:

"ఇప్పుడు......ఈ చెరువుమధ్య నువ్వట్లా నుంచొని నాకు సత్యభామ అలిగిందని చెబుతూంటే... నిజంగా కృష్ణుడి జలక్రీడలు. .నువ్వు సత్యభామ లాగా వున్నావ్... నిజం!...... చెదిరిన ముంగుర్లూ తడిసిన గుడ్డలూ...ఆ బంగారపు మెరిసే గాజులూ."

ఛాయ గూడా తన డొక్కలు పట్టుకొని పెద్దగా నవ్వటం ప్రారంభించింది

"పోదూ... నువ్వు గూడా నన్నాటలు పట్టిస్తున్నావ్... సంధ్యక్కా...!"

"ఉహూ(! నేనన్నంత మాత్రంలో సత్యభామవైనావా నువ్వు?...అసలు నీకు క్రిష్ణుడొకడుంటేగా...?" మళ్ళీ నువ్వు.

ఛాయనవ్వు మళ్ళీ..."ఏం లేకేం...యీ పారిజాతాలు కోసింది నా క్రిష్ణుడికే..." ఛాయకళ్ళు ఎక్కడో తేలిపోతున్నై.

"ఓహో...ఎవరు?"

"మ...ధు .." ఛాయ చటుక్కున నాలిక కరచుకొన్నది. వాన జల్లులాగా సిగ్గువచ్చింది. కళ్ళువాల్చింది. తిరిగి నీళ్ళలో మునిగింది, పారిజాతాలు పైకెత్తి పట్టుకొని.

కాని సంధ్య నవ్వు ఆగిపోయింది. సన్నని కనుబొమలు విభ్రమతో ముడిపడ్డాయి.

మధు...

తనవాడైన మధు......

తన స్వర్గంలో నల కూబరుడు తన స్వప్నాల్లో నాయకుడు...

చెఱువు...యీ దేవసరస్సు...పారిజాతాలను, క్రిష్ణుణ్ణీ, సత్యభామను సృష్టించిన దేవసరస్సు—రంకులరాటం తిరిగినట్లుగా తిరుగుతోంది. ఆకసం

చెఱువులో అల్ల కల్లోలాన్ని ముద్దెట్టు కోవటానికేమో కిందికి దిగివస్తోంది. బల పంతంగా తామరాకుల్ని పక్కలకు తోసేస్తూ, చిన్న అలలు కల్పిస్తూ ఈదు కుంటూ పోయింది ముందుకు.

"అక్కా—అటు సుడి వున్నదంటివే... నేను గూడా రానా...?"

సమాధానం లేదు. అప్పటికే సంధ్య చాలా దూరం పోయింది.

"అక్కా....నేనూ..వస్తూన్నా...నువ్వక్కడేనిలు...ఆ లోతు దాటిం చిందాకా..."

ఛాయ అక్కకోసం ముందు చూడలేదు. ఆ దిక్కుగానే నీళ్ళలో పాయలు చేసి, మునుగుతూ తేలుతూ ముందుకు యీదుతోంది.

"అక్కా...యిక్క ...డ లో...తు"

"—.........................—"

"సం...ధ్య...క్కా...!...ఈ లో...తు నాకు ..అందటం...లే...దు."

సంధ్య మెడతిప్పి ఒకసారి చూసింది, గిరుక్కున అటువేపు తిప్ప కొన్నది.

"అమ్మో...సం ..ధ్య...క్కా!...నే...ను ... ము...ని...గి పో...తు..... అ...మ్మో...!!"

సంధ్య కదలలేదు.. వెనుదిరిగి గట్టు పట్టుకొని మరోసారి చూసింది. అప్పటికే ఛాయ తెల్లని భుజాలు నీటిమట్టం కిందికి జారిపోతున్నాయి. పైకి తేలిన పారిజాతాలు, దేవసరస్సులో మానవులు కల్పించిన తరంగాల్లో నీటి వాలుకు కొట్టుకు పోతున్నై.నాలుగయిదు నీటిబుడగలు పైకి తేలినై. నీటి బుడగలు...జీవితాన్ని, దాని అంతాన్ని స్మృతికి తెస్తూ, ఎవరో దేవత దుర్మరణపు వ్యధలో, ఆమెకు ఎన్నేళ్ళో ఆసనంగా వున్న వుద్యానపు పాల రాతిశిల కరిగి కార్చిన కన్నీటి బొట్లుగా...నీటిబుడగలు...నాలుగైదు పైకి తేలినై ...అంతే!

10

ఊళ్లో హృదయంగల వాళ్ళందరూ చెప్పుకొన్నారు.

"ఆ చుప్ప నాతిపిల్ల లావణ్య చెరువులో తోసిందట."

"పాపం"

"ఆ రెండోపిల్ల సంధ్యకూ,యీ చచ్చిన పిల్లకూ...జంట...కవల జంట... పాపం! సంధ్యారాణి కుంగిపోతోన్నదట దుఃఖంతో"

"ఏం వినాశకాల మొచ్చిందమ్మా... ఆ లావణ్యకు" ○

(భారతి : ఖర - ఆశ్వయుజం)